

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

Дипломна робота

ОС «Магістр»

**на тему: «Формування готовності майбутніх вихователів
до використання засобів медіаосвіти у навчально-виховному
процесі закладів дошкільної освіти»**

Виконала: студентка II курсу, групи ДО – 2 м (з)
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

Лало Марія Михайлівна

Керівник: к.пед.н., доц. Брижак Н.Ю.

Рецензент: к.пед.н., доц. Попадич О.О.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАОСВІТИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ	9
1.1 Феномен медіаосвіти та медіазасобів у сучасному науковому дискурсі	9
1.2. Професійна підготовка майбутніх вихователів у контексті сучасних проблем медіаосвіти	21
1.3. Сутність та структура готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в ЗДО	27
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ЙОГО РЕЗУЛЬТАТІВ	35
2.1. Діагностика сформованості готовності до використання засобів медіаосвіти в студентів спеціальності «Дошкільна освіта»	35
2.2. Обґрунтування комплексу професійно зорієнтованих технологій формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в освітньому процесі закладів дошкільної освіти	53
2.3. Упровадження комплексу ПЗТ формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти	71
2.4. Результати експериментального дослідження та їх аналіз	76
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	85
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Постійне зниження віку, коли дитина вперше контактує із засобами масової комунікації (на сучасному етапі це майже завжди дошкілля), нестримне захоплення гаджетами й девайсами, численні факти виникнення узалежнень від комп'ютерних ігор, віртуального середовища спонукають світову педагогічну спільноту здійснювати рефлексію над проблемами критичного, відповідального, селективного використання новітніх медіа й обґрунтовувати шляхи підготовки майбутніх фахівців до формування медіаграмотності дітей у закладах дошкільної освіти та розвитку медіакультури їхніх батьків. Проте й самі вихователі, зазвичай, відчують нестачу, а то й відсутність медіакомпетентностей.

Провідні принципи модернізації освіти, зокрема професійної підготовки майбутніх вихователів, задекларовано в низці загальнодержавних нормативних документів, зокрема: законах України «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки; державних цільових програмах «Про національну програму інформатизації», Концепції впровадження медіаосвіти, у яких наголошено на необхідності трансформації освітніх процесів з урахуванням сучасних вимог медіаосвіти, широкого впровадження медіаосвітніх технологій та інноваційних медіазасобів.

Загальнотеоретичну характеристику феномену готовності майбутніх педагогів висвітлено у фундаментальних працях М. Дьяченка, К. Дурай-Новакової, Л. Кандибовича, Н. Кузьміної, А. Ліненко, В. Сластьоніна та ін.; питання теорії та практики формування готовності фахівців педагогічної галузі до різних видів діяльності представлено в студіюваннях таких науковців, як: І. Гавриш, О. Комар, О. Кучерявий, О. Мариновська, зокрема майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти: Г. Беленька, А. Богущ, Н. Гавриш, Л. Галаманджук, Т. Жаровцева, Р. Кондратенко, В. Нестеренко, М. Олійник, Н. Ходакова та ін.).

Вивчення питань теорії і практики медіаосвіти в сучасному науковому дискурсі свідчить про актуалізацію зазначеної проблеми. Так, різні аспекти її дослідження представлено в роботах, присвячених загальним аспектам розвитку мас-медіа та моделей медіаосвіти (Д. Бекінгем, Л. Зазнобіна, О. Шариков, Р. Хоббс та ін.); психолого-педагогічним засадам медіаосвіти (В. Іванов, Ю. Рабінович, О. Спічкін, О. Федоров, та ін.). Проблеми медіаосвіти дітей дошкільного віку є предметом досліджень українських учених, а саме: Н. Ашиток, Н. Гавриш, О. Качури, К. Крутій, О. Полєвикової, О. Соцької та ін. Форми, методи й засоби підготовки майбутніх педагогів до реалізації медіаосвіти висвітлені в працях українських авторів: Г. Дегтярьової, В. Іванова, В. Кондратюка, А. Литвина, Л. Покроєвої, В. Робака тощо.

Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до медіаосвітньої діяльності в Україні розглядається в працях О. Кравчишиної, К. Крутій тощо.

Отже, реформування системи освіти України, перехід на нові стандарти професійної підготовки майбутніх фахівців, модернізація дошкільної освіти та навчально-виховної практики закладів дошкільної освіти з урахуванням сучасних вимог медіаосвіти вимагають оновлення підготовки майбутніх вихователів на засадах використання сучасних освітніх технологій, що ґрунтуються на принципах діяльнісного, особистісного, компетентнісного, контекстного підходів, широкого впровадження форм і методів практико зорієнтованого навчання з метою посилення професійної спрямованості підготовки майбутніх вихователів, що сприятиме формуванню в них компетентності, мобільності, розвитку творчого мислення, здатності до розв'язання професійно-педагогічних завдань у мінливих умовах освітнього процесу сучасного ЗДО.

Таким чином, актуальність проблеми зумовили вибір теми дослідження «Формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти у навчально-виховному процесі закладів дошкільної освіти».

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити комплекс професійно зорієнтованих технологій формування

готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в навчально-виховному процесі закладів дошкільної освіти.

Відповідно до поставленої мети в дослідженні визначено такі **завдання дослідження**:

- здійснити аналіз основних дефініцій дослідження;
- обґрунтувати доцільність використання засобів медіаосвіти в освітньому процесі закладів дошкільної освіти;
- визначити сутність і структуру готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в закладах дошкільної освіти;
- теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність процесу формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти на основі впровадження визначеного комплексу професійно зорієнтованих технологій формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в освітньому процесі дошкільного закладу.

Об'єктом дослідження – процес професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Предмет дослідження – комплекс професійно зорієнтованих технологій формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в навчально-виховному процесі ЗДО.

Для досягнення мети був використаний комплекс **методів дослідження**: *теоретичні*: аналіз і узагальнення психолого-педагогічної методичної літератури для визначення теоретичних основ дослідження, систематизація концептуальних положень для визначення сутності та структури готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в ЗДО, обґрунтування сукупності ПЗТ формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в освітньому процесі ЗДО; *емпіричні*: методи педагогічної діагностики (спостереження, бесіди, тестування, анкетування, творчі завдання, проєктивні методики; *статистичні*: методи

математичної статистики, які використовувались для кількісної обробки результатів.

Експериментальна робота. Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі Мукачівського державного університету ОС «бакалавр» спеціальності «Дошкільна освіта» та Лисичівського ЗДО «Калина» Іршавської районної ради. Дослідженням було охоплено 56 студентів спеціальності «Дошкільна освіта», 10 викладачів Мукачівського державного університету та 8 вихователів Лисичівського ЗДО «Калина» Іршавської районної ради.

Практичне значущість роботи полягає у тому, що результати дослідження можуть бути використані вихователями та викладачами закладів вищої освіти для визначення і поглиблення основних напрямів роботи, пов'язаної з використанням засобів медіаосвіти в ЗДО.

Апробація результатів дослідження здійснювалася через публікацію матеріалів дослідження у збірнику наукових праць для студентів, аспірантів та молодих вчених «Наука майбутнього».

Публікації. Особливості використання засобів медіаосвіти в освітньому процесі ЗДО // Наука майбутнього : збірник наукових праць для студентів, аспірантів та молодих вчених / ред. Кол. Гоблик В.В. (гол. ред.), Алмашій І.І. (заст. Гол. Ред.) та ін. – Мукачево, 2018. – Вип. 2 (1). – С.67-71.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків.

ВИСНОВКИ

Аналіз проблеми формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти у навчально-виховному процесі закладів дошкільної освіти дав підстави зробити такі висновки.

1. За результатами аналізу сучасної наукової літератури виявлено наявність різних підходів до трактування поняття «медіаосвіта» та його сутності. У контексті нашого дослідження ми послуговуємося визначення цього феномену, яке запропоновано відомим ученим О. Федоровим і є найбільш визнаним у науковій спільності, а саме: медіаосвіта – процес розвитку особистості з допомогою і на матеріалі засобів масової інформації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу й оцінки медіатекстів, навчання найрізноманітніших форм самовираження за допомогою медіатехніки.

2. Виокремлено найбільш доцільні засоби медіаосвіти для використання в роботі з дітьми дошкільного віку: дитяча преса (друковані видання, іконічні знаки (фотографії, малюнки, комікси), кіно, телебачення, відео, комп'ютерні технології (слайд-шоу, мультимедійні фотоальбоми, презентації, комп'ютерні ігри), мобільні технології, інтернет-сайти для дітей, мультиплікація/анімація та ін.

3. Аналіз наукових підходів до трактування сутності феномену готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, дає підстави розуміти це поняття, як інтегративне особистісне утворення, що є результатом відповідної підготовки майбутніх вихователів та характеризується сформованістю позитивно вмотивованого ставлення до зазначеного виду діяльності, наявністю знань та вмінь щодо використання засобів медіаосвіти в закладі дошкільної освіти та забезпечує високий рівень професійної діяльності,

спрямованої на освіту, розвиток та виховання дітей дошкільного віку педагогічно доцільними медійними засобами.

Виокремлено структурні компоненти готовності (мотиваційно-ціннісний, пізнавально-когнітивний, операційно-дієвий та рефлексивно-оцінювальний); сформульовано критерії (мотиваційно-ціннісний, медіаосвітній, діяльнісно-технологічний, професійно-особистісний), здійснено їхню характеристику згідно з виокремленими показниками та визначено рівні сформованості: високий; середній; низький.

4. Аналіз реальної практики професійної підготовки майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в освітньому процесі закладу дошкільної освіти засвідчив перевагу низького та середнього рівнів готовності студентів до використання засобів медіаосвіти у ЗДО, поверховий характер знань про медіазасоби, їхній потенціал, шляхи використання й відсутність уявлень про ризики та межі безпечного запровадження медіа в роботі з дітьми.

5. Доведено, що процес формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в освітньому процесі ЗДО стає ефективним за умови впровадження у фахову підготовку комплексу професійно зорієнтованих технологій, що розглядаються як цілісна сукупність форм, методів та засобів навчання, що сприяють формуванню в студентів значущих для їхньої майбутньої професійної діяльності особистісних якостей, а також знань, навичок, умінь, які забезпечують виконання функційних обов'язків.

6. Результати підсумкового зрізу готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в освітньому процесі ЗДО довели, що в ЕГ, порівняно з КГ, за всіма визначеними критеріями й показниками виявлено більш суттєві зрушення розвитку готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти, що свідчить про ефективність запровадженого комплексу професійно зорієнтованих технологій підготовки майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>